

FELJTONI

Uvijek je Drugi taj koji nam pomaže da si postavljamo pitanja o sebi

ZAGREB (IKA) 30.11.2025. / 22:57

Fenomen migracija posljednjih godina svojom je obuhvatnošću aktualizirao uzrečicu o „globalnom selu“, a kako se odražava na hrvatsko društvo analizira sociologinja dr. sc. Snježana Gregurović, viša znanstvena suradnica na Institutu za istraživanje migracija.

Migracije danas postavljaju složenije izazove nego prije jer u njima sudjeluju migranti različitoga sociokulturnoga, etničkoga i vjerskog podrijetla. Brojne su zemlje istodobno zahvaćene migracijskim kretanjima, a zemlje podrijetla migranata sve su raznolikije.

Vjera je jedan od čimbenika koji utječu na društvene procese, a vjerski identitet je važan za svačiju osobnost pa tako i migranata. Sličan vjerski sastav stanovništva nedavno je, uz stručnost i kvalitetu, istaknut kao glavni razlog lakše integracije doseljenika s Filipina u Hrvatskoj, u odnosu na doseljenike iz Nepala i Indije. Da tu činjenicu ne treba zanemariti smatra i dr. sc. Gregurović:

„Svakako da je kulturna sličnost migranata s domicilnim stanovništvom nešto što olakšava integraciju i pozitivno se odražava na društvenu koheziju. Religijska pripadnost migranata je osim s vjerskim praksama i njihovim prakticiranjem snažno povezana sa sustavom vrijednosti i nekim normama pa bi u tom smislu migrantima koji dolaze iz kršćanskih (katoličkih) sredina trebalo biti lakše uklopiti se u hrvatsko društvo.“

Međutim, ne treba generalizirati jer postoje drugi razlozi koji značajno utječu na integraciju: „Kulturni označitelji i jezik odnosno sociokulturna bliskost često su jači integrativni element od religije. Migranti iz obližnjih zemalja poput Bosne i Hercegovine, Srbije, Makedonije zbog slične kulture i jezika, a i zajedničke prošlosti vrlo su poželjni strani radnici u odnosu na migrante iz nekih udaljenijih zemalja koje se jezikom i kulturom bitno razlikuju od domicilnog stanovništva“, pojašnjava sugovornica.

Foto: Pixsell/Lovro Domitrovic // strani radnici na Zrinjevcu

Integracija migranata iziskuje vrijeme i djelovanje jer taj proces zahvaća društvo na nekoliko razina. Je li hrvatsko društvo bilo spremno za izazove koje je donio ulazak u Europsku uniju, s obzirom na mogućnosti zapošljavanja naših državljana u drugim zemljama i obratno, te migrantske krize koja je nastupila 2015. godine?

„Što uopće znači to *spremno?*“, odgovara dr .sc. Gregurović i nastavlja: „Gledajući iskustva nekih srednjoistočnoeuropskih, istočnih i južnoeuropskih zemalja moglo se pretpostaviti da će i u Hrvatskoj prilikom pridruživanja Europskoj uniji doći do povećanog iseljavanja radne snage zbog otvaranja tržišta rada hrvatskim radnicima. Iako dio zemalja Europske unije nije odmah otvorio svoja tržišta rada hrvatskim radnicima nego je primjenjivao mjere ograničenja (Austrija je posljednja, tek 2020. ukinula ograničenja za zapošljavanje hrvatskih radnika na svojem tržištu rada), to nije spriječilo brojne hrvatske državljane da napuste Hrvatsku, pri čemu nisu iseljavali samo pojedinci nego i čitave obitelji.“

Dakle, te promjene su se događale postupno i moglo im se pristupiti planirano. Ipak, mnogo veći gubitak od manjkova nastalih na hrvatskom tržištu rada je demografsko slabljenje zbog odlaska brojnih mladih i fertilnih stanovnika.

„Taj gubitak mnogo će se teže nadoknaditi nego manjak radne snage. Mišljenja sam da migracije nije lako zaustaviti, posebno kada se radi o iseljavanju stanovništva iz zemalja u kojima je teško naći pristojno plaćen posao, u kojima ne vlada pozitivna i poticajna društvena klima i gdje mladi ne vide svoju budućnost. Vjerojatnost da se velik broj ljudi želi odseliti iz takvih sredina i potražiti bolji život negdje drugdje je prilično velika“, kaže sociologinja naznačujući sveobuhvatnost planirane pripreme.

Foto: Ivana Ivanovic/PIXSELL // prosvjed protiv stranih radnika u Splitu

Praznine na tržištu rada nastale odlaskom domaćeg stanovništva sada se nastoje pokriti dolaskom stranih radnika. To otvara cijeli uzročno-posljedični niz u kojem se uočavaju pojave poput nesnošljivosti prema strancima. U posljednje vrijeme je među ostalim organizirano par nevelikih javnih prosvjeda protiv stranih radnika. U nizu uzroka i posljedica ne treba promatrati samo one izravno povezane.

Dr. sc. Gregurović primjećuje da „ti prosvjedi nisu toliko odraz netrpeljivosti prema stranim radnicima nego prema politici koja je tržište radne snage u Hrvatskoj u vrlo kratkom vremenu snažno liberalizirala i Hrvatsku učinila jednom od najotvorenijih zemalja Europske unije za zapošljavanje niskokvalificiranih radnika iz tzv. trećih zemalja“. Bez kvalitetne integracijske politike, nastavlja, izazovi koje to za sobom povlači neće moći biti riješeni.

„Što se netrpeljivosti zbog kulturnih razlika između domicilnog stanovništva i migranata tiče, ta netrpeljivost redovito je prisutna u nacionalno/etnički homogenim društvima koja u kratkom razdoblju dolaze u dodir s brojnim kulturno različitim skupinama. Domicilno stanovništvo naprosto nema iskustvo zajedničkog života sa skupinama koje su po kulturnim ali i rasnim obilježjima tj. fenotipski jako različite od domaćeg stanovništva.“

Što se pritom može dogoditi napisao je još 2005. u [Poruci za Svjetski dan migranata i izbjeglica](#) sv. Ivan Pavao II.: „Puko stavljanje skupina migranata pored mjesnog stanovništva teži uzajamnom zatvaranju kultura ili uspostavljanju među njima odnosa koji su samo površni ili tolerantni. Umjesto toga trebalo bi promicati uzajamnu oplodnju kultura. To pretpostavlja poznavanje i otvorenost kultura jednih prema drugima, u okolnostima izvornog razumijevanja i dobronamjernosti.“

Ako to izostane moglo bi doći do negativnih društvenih pojava.

U Hrvatskoj „ne postoji toliko opasnost getoizacije koliko od prostorne segregacije. Ukoliko se ništa ne poduzme na razini javnih politika utoliko se može dogoditi da će zbog jezičnih i ekonomskih barijera doći do prostorne odvojenosti migrantskih zajednica, a domicilno stanovništvo počeo će izbjegavati kvartove s takvim zajednicama“, upozorava sociologinja Gregurović i dodaje:

„Za sada zbog izrazite heterogenosti migrantske populacije, činjenice da velik broj migranta ne ostaje dugoročno u Hrvatskoj i većina novih migrantskih skupina nema razvijene migrantske mreže, vjerojatnost za prostornom segregacijom u Hrvatskoj manje je vjerojatna. No ne bi trebalo dopustiti da se stvari same od sebe razvijaju u negativnom smjeru nego bi ih razrađenim (stambenim) politikama trebalo prevenirati.“

Koji su koraci potrebni za uspješnu integraciju, a koje su prepreke na tom putu?

Svaka integracijska politika trebala bi težiti tomu da useljenici postanu jednakopravni građani te da s ostatkom društva budu povezani osjećajem zajedničke pripadnosti.

Prilikom dolaska u odredišnu zemlju potrebno je svladati barem A1 razinu poznavanja jezika, a kasnije se to znanje treba unaprjeđivati, odgovara sugovornica.

„To je dobro ne samo za društvo primitka nego i za same migrante koji će ovladavanjem jezika imati u poslovnom smislu bolje mogućnosti za napredovanjem, a i smanjit će se mogućnost da ih netko iskorištava i ne poštuje njihova radna i svaka druga prava.“

Osim jezika, potrebno je svladati i osnovne norme i kulturu zemlje tj. sredine u koju netko doseljava jer je osim lakšeg funkcioniranja u novoj sredini to čin poštovanja prema onima koji te primaju.“

No, integracija je dvosmjernan proces. Njezin ishod uvelike ovisi o pravnom i institucionalnom ustrojstvu društva primitka i njegovu odnosu prema imigrantima, kao i o samim imigrantima i njihovim naporima da se integriraju.

Zato hrvatsko društvo, „kako u institucionalnom tako i u neformalnom društvenom okviru, svima koji dođu i žele ovdje živjeti doprinoseći svojim radom boljitku društva, treba pružiti svaku vrstu podrške i pomoći“.

Foto: Matija Habljak/PIXSELL // JRS-ov tečaj hrvatskog jezika za strane radnike

Pravilno vođen proces nadoknade potrebne radne snage mogao bi društvu donijeti dobrobit: „Ako se potrebe za radnom snagom ne mogu nadomjestiti domaćim radnicima, strani radnici spašavaju ekonomiju i utječu na ekonomsku dinamiku i gospodarski rast. Također, povećana ponuda radne snage potiče i razvoj poduzetništva što se opet pozitivno odražava na gospodarstvo. Ukoliko se potiče useljavanje visoko-obrazovanog i stručnog kadra i žele se privlačiti talenti, tada dolazi i do inovacija i otvaranja novih poduzeća. Useljavanje radne snage trebalo bi se pozitivno odraziti i na porezne prihode jer migrantski rad za sobom također povlači uplaćivanje prihoda u proračun.“

Činjenica je da je Hrvatska širom otvorila vrata stranim radnicima, a takav pristup ima dobrih i loših strana, kaže dr. sc. Gregurović i poručuje: „Možda je najveća dobrobit ta što su se s njihovim dolaskom počela postavljati neka pitanja koja do sada nismo imali potrebu postavljati, a tiču se radnih navika domaćeg stanovništva, nacionalnog identiteta, kulture, demografske obnove i slično.“

“Uvijek je Drugi/Stranac taj koji nam pomaže da si postavljamo pitanja o sebi.

„Što bi s hrvatskim gospodarstvom bilo da nema u Hrvatskoj toliko stranih radnika, bi li cijena rada morala jako porasti da hrvatski radnici prihvate poslove koje sada obavljaju migrantski radnici, bi li došlo do velike krize da se zaustavi zapošljavanje stranih radnika, kakvu korist ima društvo od nekih djelatnosti u kojima se zapošljava velik broj stranih radnika? To su samo neka hipotetska pitanja na koje ne možemo dati pouzdane odgovore, ali to ne znači da ih trebamo prestati postavljati.“

Foto: Bernard Čović/Glas Koncila // Snježana Gregurović

Za hrvatsko, većinom katoličko društvo relevantno je i pitanje [pape Franje](#): „Kako možemo doživjeti ove promjene ne kao prepreku istinskom razvoju, nego kao mogućnost za istinski ljudski, društveni i duhovni rast, rast koji poštuje i promiče one vrijednosti koje nas čine još humanijima i pomažu nam da živimo uravnotežen odnos s Bogom, drugima i stvorenjima?“

Odgovor pruža [Dikasterij za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja](#): „Rastući oslobođene svih strahova, osobito onih koji se temelje na pogrešnim percepcijama, katoličke su zajednice pozvane graditi mostove s pridošlicama, promičući istinsku kulturu susreta.“

Koja je uloga Crkve u integraciji stranaca?

Katolička Crkva kao religijska institucija te kao vjerska zajednica ima potencijal da pripadnike specifičnih (migrantskih) skupina integrira u društvo. Zbog svoje multikulturalnosti može imati zapaženu ulogu „u izgradnji kulture solidarnosti i dijaloga kao preduvjeta socijalne kohezije“.

U današnjem multikulturalnom društvu, kaže dr. sc. Gregurović, zadatak Crkve također bi trebalo biti oživljavanje gostoljubivosti prema svima kojima je potrebno utočište i pomoć. Religija, kako je tumačio američki sociolog Talcott Parsons, pojedincima pruža pomoć i oslonac u raznim životnim situacijama, a posebno u trenutcima kriza i razočaranja. Odlaskom na drugi kraj svijeta u potrazi za boljim životom takve su situacije izvjesnije.

Ipak, unatoč promjeni sredine, katolici ostaju članovi iste Crkve koja nadilazi svaki partikularizam. Njezina je uloga očuvanje „vjere bilo kojeg katolika bilo gdje u svijetu bez obzira na njegov/njezin nacionalni, etnički ili neki drugi identitet“, podsjeća dr. sc. Gregurović, u skladu s riječima sv. Pavla: „Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu!“ (Gal 3, 28).

U Crkvi nema stranaca.

No, zbog objektivnih razlika [Papinsko vijeće za pastoral selilaca i putnika](#) preporučuje: „Kad su skupine imigranata posebno brojne i homogene, treba ih se poticati da održavaju svoje specifične katoličke tradicije. Posebno se stoga mora nastojati osigurati organizirana vjerska pomoć po svećeniku, vezana uz jezik, kulturu i obred migranta.“

Ta je praksa zaživjela u Hrvatskoj osobito u Zagrebu gdje se na razini nadbiskupijskog pastoralara organizirano slave mise na raznim jezicima, što sociologinja prepoznaje kao dobar primjer, kao i tečajeve jezika.

Neke su se zajednice stranih vjernika u Hrvatskoj same organizirale po nacionalnom i jezičnom ključu, što je iznimno važno za integraciju u društvo jer za razliku od pojedinaca migrantske skupine mogu mobilizirati različite resurse kojima raspolažu.

Dolazak stranaca u našu sredinu je izazov koliko i prilika pa je [riječima pape Franje na globalizaciju migracije potrebno je odgovoriti globalizacijom ljubavi i suradnje](#).

Autor: Filip Vrbanić (filip.vrbanic@hkm.hr)

Tekst je dio novinarskoga projekta „Pastoral stranih vjernika u Hrvatskoj: Tihi oslonac tisućama u potrazi za boljim životom“, objavljen u okviru Programa poticanja novinarske izvrsnosti u 2025. godini Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz navođenje izvora.

[Uvoz stranaca i/ili povratak dijaspore kao odgovor na demografsko pitanje \(2/2\)](#)

[Uvoz stranaca i/ili povratak dijaspore kao odgovor na demografsko pitanje \(1/2\)](#)

[Primjer otvorenosti i dobrodošlice strancima u Zagrebu](#)

[Potraga za boljim životom dovela ih do Hrvatske – jesu li katolici strane radnike dočekali spremni?](#)

[List of Catholic churches in Croatia with Holy Mass in English and other languages](#)

AEM

Društvo

Filip Vrbanić

Hrvatska

migracije

migranti

pastoral migranata

pastoral stranaca

snježana gregurović

sociologija

Daljnje korištenje vijesti u medijima samo uz prethodno odobrenje izdavača.
Sva prava pridržana © 2018 - 2025 Hrvatska katolička mreža